

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 23/3 22 om forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter uden for strafferetsplejen.

(Redegørelse nr. R 13).

Justitsministeren (Nick Hækkerup):

1. INDLEDNING

Ved lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, nu lovbekendtgørelse nr. 1121 af 12. november 2019 (herefter retssikkerhedsloven), blev der gennemført en samlet regulering af en række spørgsmål, som vedrører tilfælde, hvor en forvaltningsmyndighed har mulighed for uden for strafferetsplejen at foretage visse former for tvangsindgreb uden forudgående retskendelse, herunder navnlig såkaldte kontrol- og tilsynsbesøg. Loven regulerer endvidere visse spørgsmål, der kan opstå i tilfælde, hvor borgere og virksomheder er forpligtede til at meddele oplysninger til en forvaltningsmyndighed. Loven trådte i kraft den 1. januar 2005.

Ved lov nr. 525 af 6. juni 2007 blev retssikkerhedsloven ændret, således at lovens regler om tvangsindgreb fra den 1. januar 2008 også gælder i tilfælde, hvor der efter lovgivningen stilles krav om forudgående retskendelse. Baggrunden for denne lovændring var, at de hensyn, der ligger bag retssikkerhedslovens kapitel 2 og 3, også gør sig gældende for så vidt angår tvangsindgreb, som foretages efter indhentet retskendelse.

Retssikkerhedsloven bygger på betænkning nr. 1428/2003 udarbejdet af Retssikkerhedskommissionen, der blev nedsat af justitsministeren i februar 2002.

Det fremgår af forarbejderne til loven, at Justitsministeriet efter lovens ikrafttræden årligt vil udarbejde en redegørelse til Folketinget om forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter omfattet af loven. Redegørelsen skal bl.a. indeholde en omtale af eventuel ny lovgivning, der vedrører den offentlige forvaltnings adgang til at foretage tvangsindgreb uden for strafferetsplejen, samt på udvalgte områder en omtale af praksis med hensyn til anvendelse af tvangsindgreb uden for strafferetsplejen. Formålet er at styrke den offentlige interesse og debat om borgernes retssikkerhed, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3107. Justitsministeriet afgav den seneste redegørelse til Folketinget den 23. marts 2021.

Af redegørelsen fra 2021 fremgår det, at det samlet set var Justitsministeriets opfattelse, at der ikke var grundlag for at antage, at retssikkerhedsloven generelt havde givet anledning til væsentlige problemer i praksis i 2019, hverken i forhold til de virksomheder m.v., hvor der blev udført kontrolbesøg, eller i forhold til myndighedernes tilrettelæggelse og

udførelse af kontrolbesøg m.v. Herudover indeholder redegørelsen fra 2021 en oversigt over bestemmelser i lovgivningen, der blev vedtaget i 2020, og som giver forvaltningsmyndigheder adgang til at gennemføre tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven. Af denne oversigt fremgår det, at der i 2020 blev vedtaget i alt 23 bestemmelser¹ vedrørende forvaltningens adgang til at gennemføre tvangsindgreb omfattet af retssikkerhedsloven.

Den foreliggende redegørelse indeholder – efter en kort oversigt over retssikkerhedslovens regler i pkt. 2 – en omtale af praksis i 2020 på udvalgte områder med hensyn til anvendelse af tvangsindgreb omfattet af loven, jf. pkt. 3. Redegørelsens pkt. 4 indeholder en omtale af ny lovgivning vedtaget i 2021, der vedrører den offentlige forvaltnings adgang til at foretage tvangsindgreb omfattet af loven, og pkt. 5 indeholder en sammenfatning.

2. KORT OVERSIGT OVER RETSSIKKERHEDSLOVENS REGLER

Loven indeholder bl.a. generelle regler om den fremgangsmåde, som forvaltningsmyndighederne skal følge ved gennemførelsen af et tvangsindgreb, der er omfattet af loven, jf. retssikkerhedslovens kapitel 2. Det er bl.a. fastsat, at tvangsindgreb kun må anvendes, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og hvis indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med indgrebet, jf. retssikkerhedslovens § 2. Det er også bestemt, at en række af forvaltningslovens regler – bl.a. reglerne om inhabilitet, partsaktindsigt, begrundelse og klagevejledning – gælder ved gennemførelsen af tvangsindgreb omfattet af loven, jf. retssikkerhedslovens § 3. Der er endvidere fastsat en pligt til under visse omstændigheder at gøre notat om indholdet af oplysninger, som en myndighed modtager i en sag om iværksættelse af et tvangsindgreb, jf. retssikkerhedslovens § 4.

Herudover er det fastsat, at myndigheden skal underrette parten forud for gennemførelsen af et tvangsindgreb omfattet af loven, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 1. Underretningen skal ske skriftligt senest 14 dage inden tvangsindgrebet gennemføres og skal indeholde oplysninger om tid og sted for indgrebet, retten til at lade sig repræsentere eller bistå af andre efter forvaltningslovens § 8, hovedformålet med indgrebet og det faktiske og retlige grundlag for indgrebet, jf. § 24 i forvaltningsloven, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 2. Parten kan herefter gøre indsigelse mod beslutningen inden for en frist fastsat af myndigheden. Fastholdes beslutningen, skal dette inden eller senest samtidig med gennemførelsen af tvangsindgrebet begrundes skriftligt over for parten, jf. § 24 i forvaltningsloven, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 3.

¹ I forbindelse med modtagelsen af ministeriernes høringsvar har Justitsministeriet kunnet konstatere, at én bestemmelse vedtaget i 2020 vedrørende forvaltningens adgang til at foretage tvangsindgreb omfattet af retssikkerhedsloven ikke blev medtaget i oversigten i redegørelsen fra marts 2021. Det samlede antal vedtagne bestemmelser i 2020 udgør derfor 24. Se nærmere under note 15.

Reglerne om underretning kan fraviges helt eller delvist i en række tilfælde. Det gælder, *hvis* øjemedet med tvangsindgrebs gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1, *hvis* hensynet til parten selv taler for det, eller partens rettigheder findes at burde vige for afgørende hensyn til andre private eller offentlige interesser, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 2, *hvis* det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 3, *hvis* øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter er påkrævet, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 4, eller *hvis* forudgående underretning viser sig umulig eller er uforholdsmæssig vanskelig, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 5.

Loven indeholder desuden regler om pligt for myndigheden til at forevise legitimation i forbindelse med gennemførelsen af et tvangsindgreb, jf. retssikkerhedslovens § 6, pligt til at udvise størst mulig skånsomhed under et tvangsindgrebs gennemførelse, jf. retssikkerhedslovens § 7, samt pligt til i en række tilfælde at udfærdige rapport om udførelsen af et tvangsindgreb, jf. retssikkerhedslovens § 8.

Loven indeholder endvidere regler om forholdet til straffetsplejen ved gennemførelsen af tvangsindgreb omfattet af loven, jf. retssikkerhedslovens kapitel 3. Det er således fastsat, at hvis en enkeltperson eller juridisk person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse, kan tvangsindgreb over for den mistænkte med henblik på at tilvejebringe oplysninger om det eller de forhold, som mistanken omfatter, alene gennemføres efter reglerne i retsplejeloven om strafferetsplejen, jf. retssikkerhedslovens § 9, stk. 1. Det gælder dog ikke, hvis tvangsindgrebet gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf, jf. retssikkerhedslovens § 9, stk. 2. De nævnte regler finder tilsvarende anvendelse, hvis der i sagen rettes et tvangsindgreb mod andre end den mistænkte, jf. retssikkerhedslovens § 9, stk. 3. Den mistænkte kan under nærmere bestemte betingelser meddele samtykke til fravigelse af reglerne i § 9, stk. 1 og 3, jf. retssikkerhedslovens § 9, stk. 4.

Loven indeholder endelig en bestemmelse om retten til ikke at inkriminere sig selv, jf. retssikkerhedslovens § 10. Bestemmelsen indebærer bl.a., at hvis der er konkret mistanke om, at en enkeltperson eller juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, gælder bestemmelser i lovgivningen m.v. om pligt til at meddele oplysninger til myndigheden ikke i forhold til den mistænkte, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse, jf. retssikkerhedslovens § 10, stk. 1.

3. ERFARINGERNE MED RETSSIKKERHEDSLOVEN INDEN FOR UDVALGTE FORVALTNINGSOMRÅDER

3.1. Indledning

Det er som nævnt forudsat i forarbejderne til retssikkerhedsloven, at den årlige retssikkerhedsredegørelse skal indeholde en omtale af praksis på udvalgte områder med hensyn til anvendelse af tvangsindgreb omfattet af loven.

Redegørelsen indeholder en beskrivelse af praksis inden for følgende ministeriers områder: Beskæftigelsesministeriet, Erhvervsministeriet, Miljøministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Skatteministeriet. Justitsministeriet har anmodet disse ministerier om oplysninger vedrørende de enkelte kontrolmyndigheder inden for ministeriernes forvaltningsområder.

De nævnte ministerier er udvalgt på baggrund af, at der foretages et betydeligt antal kontrolbesøg m.v. af de underliggende myndigheder inden for disse ministeriers områder, og at der er tale om kontrolbesøg m.v. inden for meget forskellige forvaltningsområder. Endvidere er det anført i Retsudvalgets betænkning af 27. maj 2004 over lovforslag nr. L 96 (folketingsåret 2003-04), at der i redegørelsen skal indgå de erfaringer med lovens anvendelse, som en række forvaltningsmyndigheder – herunder Arbejdstilsynet, miljømyndighederne og skattemyndighederne – vil indhøste i tiden efter lovens ikrafttræden.

Justitsministeriet har bl.a. anmodet ministerierne oplyse antallet af kontrolbesøg omfattet af reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 2, jf. § 1, stk. 1 (om husundersøgelser eller undersøgelser eller beslaglæggelse af breve eller andre papirer), som blev foretaget i september, oktober eller november 2020. Ministerierne er blevet bedt om at vælge den måned, der giver det mest repræsentative billede af myndighedens kontrolvirksomhed.

Justitsministeriet har endvidere anmodet ministerierne oplyse antallet af henholdsvis varslede og uvarslede kontrolbesøg. Justitsministeriet har i den forbindelse anmodet ministerierne om at oplyse, i hvilket omfang de foretagne kontrolbesøg gav anledning til indsigelser, der knytter sig til berettigelsen eller gennemførelsen af kontrolbesøget, og indsigelsernes nærmere karakter.

Pkt. 3.2-3.6 nedenfor indeholder en omtale af praksis inden for de nævnte ministeriers områder i 2020. Pkt. 3.7 indeholder på baggrund heraf Justitsministeriets generelle vurdering af retssikkerhedslovens anvendelse i praksis.

3.2. Beskæftigelsesministeriet

3.2.1. Inden for Beskæftigelsesministeriets område udføres kontrolbesøg m.v., der er omfattet af retssikkerhedsloven, af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering samt Arbejdstilsynet. De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Beskæftigelsesministeriet, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg i 2020				Antal politianmeldelser i 2020
	Måned	Uvarslede	Varslede	i alt	
Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (lufthavnstilsyn)	Februar	5	0	5	9
Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (virksomhedskontrol)	Februar	0	0	0	0
Arbejdstilsynet ^a	November	2.423 ^b	444	2.867	970 ^{c d}

- a. Opgørelsen er forbundet med usikkerhed, da Arbejdstilsynet ikke foretager en systematisk registrering af tilsynsbesøg, der er omfattet af retssikkerhedslovens § 1, stk. 1 (husundersøgelser). For at tilnærme opgørelsen til husundersøgelser, er tilsyn på byggepladser og steder, hvor udenlandske virksomheder arbejder, og hvor der som oftest også vil være byggepladser, frasorteret. Opgørelsen omfatter antal tilsyn, der er gennemført på produktionsenheder. I de tilfælde, hvor der er foretaget flere forskellige tilsyn af samme virksomhed, eller hvis der indgår flere tilsyn i et tilsynsforløb, er det opgjort som flere tilsyn. Tilsyn hvor tilsynsførende er kørt forgæves, indgår ikke i opgørelsen. Derudover foretager Arbejdstilsynet ikke en eksakt registrering af, om tilsynet er varslet eller uvarslet. Opgørelsen tager derfor udgangspunkt i, hvilken type tilsyn der er tale om.
- b. Antallet af uvarslede tilsynsbesøg i november 2020 på 2.423 besøg udgør omkring en fordobling i forhold til antallet af uvarslede besøg i november 2019 og er begrundet i coronarelateret tilsynsbesøg, herunder især i forhold til vandrende arbejdskraft.
- c. Arbejdstilsynet foretog i 2020 i alt 852 politianmeldelser for overtrædelse af arbejdsmiljølovgivningen, 104 politianmeldelser for manglende overholdelse af anmelderreglerne til Registret for Udenlandske Tjenesteydere (RUT) i lov om udstationering af lønmodtagere m.v. samt 14 politianmeldelser for overtrædelse af rygeloven. Der var ingen politianmeldelser i 2020 for overtrædelse af offshoresikkerhedsloven eller overtrædelse af lov om elektroniske cigaretter m.v.
- d. Arbejdstilsynet har siden 2002 efter arbejdsmiljøloven haft mulighed for at udstede administrative bødeforelæg og dermed afslutte straffesager, uden at politianmelde den pågældende virksomhed. Antallet af administrative bødeforelæg for arbejdsmiljøovertrædelser udgjorde 421 i 2020. Arbejdstilsynet har endvidere siden 2013 haft mulighed for efter lov om udstationering af lønmodtagere m.v. at afgøre klare og ukomplicerede RUT-sager med et administrativt bødeforelæg for RUT-overtrædelser. Antallet af administrative bødeforelæg for RUT-overtrædelser udgjorde 218 i 2020.

3.2.2. *Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering* har oplyst, at styrelsen i februar 2020 foretog fem kontrolbesøg m.v., der er omfattet af reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 2, jf. § 1, stk. 1.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har hjemmel til at gennemføre virksomhedskontroller i medfør af § 91 a i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. Styrelsen foretog ingen virksomhedskontroller i 2020.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har i medfør af § 91 b i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. hjemmel til at gennemføre lufthavnstilsyn. Styrelsen gennemførte i februar måned 2020 fem lufthavnstilsyn. Alle tilsyn blev gennemført uden forudgående varsel, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 5 (forudgående underretning viser sig umulig eller er uforholdsmæssig vanskelig). De uvarslede lufthavnstilsyn gav ikke anledning til indvendinger fra de kontrollerede. Ved kontrollen fik samtlige kontrollerede udleveret en pjeces med oplysninger om bl.a. hjemlen i § 91 b i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., formålet med kontrollen og det eventuelle videre forløb. Styrelsen har i øvrigt oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedslovens regler i forbindelse med lufthavnstilsynene ikke har givet anledning til problemer.

3.2.3. *Arbejdstilsynet* har oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg blev foretaget efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives).

Arbejdstilsynet har desuden oplyst, at det ikke kan udelukkes, at undtagelsesbestemmelsen i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 4 (øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter er påkrævet) er blevet anvendt. Dette kan være relevant i tilfælde, hvor der er behov for at standse en bestemt arbejdsproces eller lignende, hvor

øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter påkræver, at tilsynet gennemføres uden forudgående underretning.

Arbejdstilsynet har endvidere oplyst, at tilsynet ikke har foretaget en systematisk registrering i sit elektroniske sagsbehandlingssystem (ATIS) af, hvor mange af de henholdsvis varslede og uvarslede tilsynsbesøg, der gav anledning til indsigelser fra virksomhedernes side. Der kan således ikke gives et præcist svar på, hvor mange gange det under et tilsynsbesøg er forekommet, at virksomheden har fremsat indsigelser eller indvendinger imod Arbejdstilsynets tilstedeværelse i virksomheden.

Arbejdstilsynet har oplyst, at virksomhederne derimod har mulighed for via en myndighedsklage at tilkendegive deres utilfredshed med tilsynets anvendelse af tvangsindgreb efter retssikkerhedsloven eller anden utilfredshed med den eller de tilsynsførendes ageren på selve tilsynsbesøget. Arbejdstilsynet har derfor gennemgået myndighedsklager vedrørende besøg foretaget i 2020 og har i den forbindelse fundet otte sager, hvor en virksomhed havde sådanne indvendinger. Sager, der vedrører tilsynsbesøg på byggepladser og over for offentlige forvaltningsmyndigheder, indgår ikke.

Arbejdstilsynet har oplyst, at de *varslede* kontrolbesøg gav anledning til to klagesager, hvor der var indsigelser, der knyttede sig til berettigelsen eller gennemførelsen af kontrolbesøget.

En sag vedrørte en klage fra en arbejdsgiver, der anførte, at Arbejdstilsynets medarbejdere ikke var tilstrækkeligt kvalificerede til at gennemføre tilsynsbesøg i virksomheden, og at tilsynets arbejde ikke var baseret på fakta.

En sag omhandlede en virksomhed, der klagede over Arbejdstilsynets sagsbehandling af en dispensationsanmodning

samt den tilsynsførendes adfærd. Utilfredsheden angik bl.a. virksomhedens oplevelse af en for stor aktivitet i form af tilsynsbesøg i virksomheden.

Arbejdstilsynet har endvidere oplyst, at de *uvarslede* kontrolbesøg gav anledning til seks klagesager, hvor der var indsigelser, der knyttede sig til berettigelsen eller gennemførelsen af kontrolbesøget.

En sag vedrørte en virksomhed, der klagede over, at Arbejdstilsynet agerede utroværdigt, herunder i forhold til begrundelsen for tilsynet af virksomheden.

En sag vedrørte en klage fra en virksomhedsejer, der klagede over Arbejdstilsynets indberetning af virksomheden til en anden forvaltningsmyndighed (Fødevarestyrelsen) i forbindelse med et tilsynsbesøg.

En sag omhandlede en klage fra en virksomhedsejer, der anførte, at Arbejdstilsynet i forbindelse med tilsyn med fokus på forebyggelse af smittespredning i forbindelse med covid-19 foretog raceprofilering af de ansatte.

En sag vedrørte en klage fra en virksomhed over Arbejdstilsynets adfærd under et tilsynsbesøg. Virksomheden anførte, at der var en oplevelse af, at Arbejdstilsynet stillede personlige spørgsmål og mistænkeliggjorde personalet. Virksomhedsejeren klagede endvidere over, at Arbejdstilsynet hyppigt foretog tilsynsbesøg, hvilket blev opfattet som krænkende.

En sag vedrørte en klage fra en virksomhed, der bl.a. var utilfreds med, at Arbejdstilsynet havde foretaget et tilsynsbesøg flere måneder efter, at et varslet tilsyn var blevet afmeldt.

En sag omhandlede en klage fra en virksomhed over Arbejdstilsynets adfærd under et tilsynsbesøg. Virksomheden anførte, at flere af medarbejderne havde følt sig talt ned til, og at der ikke var blevet talt respektfuldt.

I ingen af de sager, hvor Arbejdstilsynet foretog politianmeldelse i 2020, opstod der spørgsmål om gennemførelse af tvangsindgreb omfattet af retssikkerhedsloven eller spørgsmål om anvendelse af pligt til at meddele oplysninger til den offentlige forvaltning.

Arbejdstilsynet har oplyst, at det er tilsynets erfaring, at anvendelsen af retssikkerhedslovens regler i øvrigt ikke har givet anledning til problemer i praksis ved gennemførelse af kontrolbesøg i virksomhederne eller i forbindelse med politianmeldelser i 2020.

3.3. Erhvervsministeriet

3.3.1. Inden for Erhvervsministeriets område har Justitsministeriet anmodet om oplysninger vedrørende den kontrolvirksomhed, som foretages af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen inden for konkurrenceområdet. De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Erhvervsministeriet, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg i 2020				Antal politianmeldelser i 2020
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen	September	3	0	3	1

3.3.2. Erhvervsministeriet har oplyst, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i september 2020 foretog i alt tre kontrolbesøg omfattet af reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 2, jf. § 1, stk. 1.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens kontrolbesøg i september 2020 blev alle foretaget uden forudgående varsel, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives). De uvarslede kontrolbesøg gav ikke anledning til indsigelser.

Erhvervsministeriet har endvidere oplyst, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i 2020 foretog politianmeldelse i ét

sagskompleks, hvor der blev gennemført eller opstod spørgsmål om gennemførelse af tvangsindgreb, eller blev anvendt eller opstod spørgsmål om anvendelse af en pligt til at meddele oplysninger til det offentlige.

3.4. Miljøministeriet

3.4.1. Inden for Miljøministeriets område udføres kontrolbesøg m.v., der er omfattet af retssikkerhedsloven, af henholdsvis kommunerne, regionerne, Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen, herunder Kystdirektoratet. De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Miljøministeriet, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg i 2020				Antal politianmeldelser i 2020
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
Kommuner ^a	Repræsentativ måned	135	1.618	1.753	94
Regioner ^b	Repræsentativ måned	3	59	62	1
Miljøstyrelsen	September	28	36	64 ^c	174 ^d
Naturstyrelsen	November	1.500	0	1.500	1
Kystdirektoratet	Oktober	6	0	6	4

a. 83 kommuner har bidraget til redegørelsen.

b. Alle regioner har bidraget til redegørelsen.

c. 33 af de samlede kontrolbesøg var såkaldte miljøtilsyn udført af enheden Miljøstyrelsen Virksomheder. I september 2020 var såkaldte miljøtilsyn omfattet af dispensationen fra miljøministeren til at fravige konkrete bestemmelser i bekendtgørelse nr. 1536 af 9. december 2019 om miljøtilsyn, hvilket betyder, at administrative tilsyn på konkrete betingelser kunne registreres som fysiske tilsyn. En række af de 33 besøg har således udelukkende været administrative.

d. 150 af politianmeldelserne er indgivet på baggrund af kontroller gennemført af Landbrugsstyrelsen, idet Landbrugsstyrelsen bistår Miljøstyrelsen med at føre tilsyn hos de erhvervs-mæssige brugere ved anvendelsen af pesticider (landmænd).

3.4.2. Miljøministeriet har oplyst, at *kommunerne* har indberettet oplysningerne efter en valgfri repræsentativ måned.

Kommunerne har oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg primært blev foretaget med hjemmel i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebs gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives). Enkelte kommuner anvendte derudover lovens § 5, stk. 4, nr. 2 (hensynet til parten selv taler for det eller partens rettigheder findes at burde vige for afgørende hensyn til andre private eller offentlige interesser), § 5, stk. 4, nr. 4 (øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter er påkrævet), og § 5, stk. 4, nr. 5 (forudgående underretning viser sig umulig eller er uforholdsmæssig vanskelig).

Kommunerne har oplyst, at de generelt ikke oplever indsigelser i forbindelse med, at der foretages uvarslede kontrolbesøg. En kommune har oplyst, at en virksomhed klagede over et kontrolbesøg, som virksomheden mente var ulovligt. En anden kommune har oplyst, at indvendingerne ved uvarslede kontrolbesøg oftest handler om, at virksomhederne/landbrugene ikke ønsker at blive kontrolleret.

Kommunerne har oplyst, at indsigelserne ved de varslede kontrolbesøg i 2020 primært var begrundet i, at tidspunktet for kontrolbesøgene passede virksomhederne dårligt.

Om erfaringerne med den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven har kommunerne i øvrigt tilkendegivet, at de overordnet set ikke har oplevet problemer i forhold til den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven.

En kommune har imidlertid angivet, at:

»[...] [kommunen gennem årene har] oplevet og fået oplysninger om, at virksomhederne rydder og fjerner ting [...], hvis [kommunen] har varslet miljøtilsynet. [Kommunen] har oplevet, at hvis [kommunen] har varslet tilsynet, så er virksomheden lukket den dag [...]. [Kommunen har også et ønske om] at opleve virksomheden under «normal drift» og evt. hjælpe med en manglende miljø- og byggeansøgning.«

En kommune har følgende bemærkninger til anvendelsen af retssikkerhedsloven:

»Det er [kommunens] opfattelse, at den praktiske anvendelse af lovens regler reelt set ikke har stor betydning – kun lidt ekstra bureaukrati. Ved hovedparten af [kommunens] tilsyn er det overflødig, at informere om reglerne om tvangsindgreb. De fleste virksomheder/landbrug ved godt, at de skal have tilsyn og tænker nok ikke på det som et «tvangsindgreb». [Kommunen] ringer ofte til virksomhederne/landbrugene, og så [findes der] i fælleskab en dato [...]. At udsende selve varslet er lidt ekstra bureaukrati, uden nogen nævneværdig merværdi.«

Derudover angiver én kommune følgende:

»Kommunen anvender ofte uvarslede tilsyn i forbindelse med klagesager, hvor der er indgivet oplysninger om ulovlige forhold, samt som opfølgende eller prioriterede tilsyn på virksomheder, hvor en lovovertrædelse tidligere er konstateret i forbindelse med et varslet tilsyn (basistilsyn).«

En kommune angiver, at:

»Overgangen imellem hvornår en borger/virksomhed har pligt til at udlevere oplysninger til forvaltningen, og hvornår mistanken om en overtrædelse er tilstrækkeligt til, at der ikke kan påbydes udlevering af oplysninger, kan være vanskelig i praksis. Ligeledes [er] håndhævelse af borgeren/virksomheden, når sagen er sendt til politiet, men fortsat ikke taget op på behandling af anklagemyndigheden, [...] vanskelig i praksis.«

En del kommuner har bemærket, at 2020 var præget af coronapandemien, hvorfor der blev skåret ned på de fysiske kontrolbesøg. En række tilsyn af virksomhederne blev derfor erstattet med digitale tilsyn. En kommune angiver i den forbindelse følgende:

»[Digitale tilsyn] er dog behæftet med visse juridiske udfordringer. [Kommunen] bevæger [sig] på grænsen af reglerne om selvinkriminering, når [kommunen] beder om billedokumentation af potentielt ulovlige forhold.«

3.4.3. Miljøministeriet har oplyst, at *regionerne* har indberettet oplysningerne efter en valgfri repræsentativ måned.

Regionerne foretog primært varslede tilsyn i 2020. De tre uvarslede tilsyn blev foretaget af Region Nordjylland. Regio-

nen har oplyst, at disse blev foretaget med hjemmel i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebs gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives).

Regionerne har oplyst, at hverken de varslede eller uvarslede tilsyn gav anledning til indsigelser.

Regionerne har tilkendegivet, at de ikke har oplevet problemer i forhold til den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven.

3.4.4. Miljøministeriet har oplyst, at tilsyns- og kontrolbesøg på ministeriets område i 2020 blev foretaget af henholdsvis Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen, herunder Kystdirektoratet.

Miljøstyrelsen har oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg blev foretaget med hjemmel i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebs gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives).

Naturstyrelsen har oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg blev foretaget med hjemmel i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebs gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives), § 5, stk. 4, nr. 4 (øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter er påkrævet), samt § 5, stk. 4, nr. 5 (forudgående underretning viser sig umulig eller er uforholdsmæssig vanskelig).

Kystdirektoratet har oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg blev foretaget med hjemmel i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebs gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives).

Naturstyrelsen og Kystdirektoratet har oplyst, at ingen af kontrolbesøgene gav anledning til indsigelser. Miljøstyrelsen har oplyst, at to varslede kontrolbesøg gav anledning til indsigelser. Begge indsigelser drejede sig om, at virksomhederne

ikke ønskede tilsyn af hensyn til smitterisikoen. Derfor blev tilsynene udskudt til perioder med mindre smitterisiko.

Miljøstyrelsen har oplyst, at den praktiske anvendelse af restsikkerhedsloven ikke har givet anledning til problemer. Grundet coronapandemien oplevede Miljøstyrelsen dog virksomheder, der ved varslede kontrolbesøg tilkendegav, at virksomhederne ikke ønskede besøg af hensyn til smitterisiko. Tilsynene blev herefter udskudt til perioder med mindre smitterisiko.

For så vidt angår erfaringerne med den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven har Naturstyrelsen oplyst, at de såkaldte »delte tilsyn« kan være udfordrende i visse situationer. Ved disse tilsyn er det Naturstyrelsen, der foretager det fysiske tilsyn, mens det efterfølgende er Miljøstyrelsen, der står for sagsbehandling/sanktionering, f.eks. politianmeldelse. Dette kan skabe usikkerhed for Naturstyrelsens tilsynsførende i forhold til mistankebegrebet i retssikkerhedsloven. Naturstyrelsen har oplyst, at styrelsen ikke har udført »delte tilsyn« i november 2020. Naturstyrelsen har i 2021 påbegyndt arbejdet med vejledning og undervisning af de tilsynsførende om retssikkerhedsloven.

Kystdirektoratet har ikke haft bemærkninger for så vidt angår erfaringerne med den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven.

3.5. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

3.5.1. Inden for Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris område udføres kontrolbesøg m.v., der er omfattet af retssikkerhedsloven, af henholdsvis Fødevarestyrelsen, Landbrugsstyrelsen og Fiskeristyrelsen. De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg i 2020				Antal politianmeldelser i 2020
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
Fødevarestyrelsen	Oktober	7.331	589 ^a	7.920	1.750
Landbrugsstyrelsen	September	879	369	1.248	751
Fiskeristyrelsen	September	510	0	510	371

a. Fødevarestyrelsen har oplyst, at styrelsen som led i udmøntningen af Fødevarerforlig 4 fra den 1. januar 2020 iværksatte en kontrolindsats kaldet starthjælp. Disse kontroller varsles over for fødevareraktiviteterne for at sikre, at de rette personer er til stede i forbindelse med kontrollen. Andelen af varslede kontrolbesøg er dermed steget markant i forhold til 2019, hvor antallet af varslede kontrolbesøg udgjorde 12.

3.5.2. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har oplyst, at de tre styrelser uvarslede kontrolbesøg i 2020 primært blev foretaget efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebs gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives). I nogle sager blev de uvarslede kontrolbesøg foretaget efter lovens § 5, stk. 4, nr. 3 (det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU).

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har endvidere oplyst, at hverken de varslede eller uvarslede kontrolbesøg i 2020 foretaget af styrelserne gav anledning til indsigelser.

For så vidt angår erfaringerne med den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven har Ministeriet for Fødevarer,

Landbrug og Fiskeri oplyst, at der særligt på Fødevarestyrelsens område har været tilfredshed hos virksomhederne i forhold til meddelelse om, at der kan tilkaldes bistand til kontrolbesøget, og at der er gjort en del brug heraf. Der har samtidig været en vis irritation hos en række af de virksomheder, der har fået retssikkerhedsblanketter og information om deres rettigheder flere gange om året, idet disse virksomheder har oplyst, at de er bekendt med styrelsens adgang til kontrol på stedet uden forudgående retskendelse, og at virksomhederne hellere vil i gang med kontrolbesøget. Fødevarestyrelsen har desuden haft praktiske udfordringer i forbindelse med, at virksomhedsejere i tilfælde af varslede kontroller ikke har ønsket at samarbejde om et kontrolltidspunkt.

Landbrugsstyrelsen og Fiskeristyrelsen har ikke haft bemærkninger for så vidt angår erfaringerne med den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven.

3.6. Skatteministeriet

3.6.1. De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Skatteministeriet, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg i 2020				Antal politianmeldelser i 2020
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
Gældsstyrelsen ^a	-	-	-	-	-
Motorstyrelsen	September	1	0	1	0
Skattestyrelsen ^b	November	136	64	200	Ej oplyst, se nærmere under pkt. 3.6.3
Spillemyndigheden	September	8	65	73	27
Toldstyrelsen	November	131	116	247	Ej oplyst, se nærmere under pkt. 3.6.5
Vurderingsstyrelsen	September	0	21	21	0

a. Gældsstyrelsen har oplyst, at styrelsen ikke foretager tvangsindgreb omfattet af retssikkerhedsloven.

b. Registrering af en sag til brug for opgørelsen sker på tidspunktet for den enkelte sags afslutning.

3.6.2. Motorstyrelsen har oplyst, at det uvarslede kontrolbesøg blev foretaget i medfør af retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives), og at kontrolbesøget ikke gav anledning til indsigelser.

Motorstyrelsen har endvidere oplyst, at der ikke er registreret politianmeldelser i relation til gennemførelse af tvangsindgreb eller i relation til sager om anvendelse af oplysningspligter.

Motorstyrelsen har endelig oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedslovens regler ikke har givet styrelsen anledning til bemærkninger.

3.6.3. Skattestyrelsen har oplyst, at der ikke foretages registrering af, hvilke undtagelsesbestemmelser i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, der anvendes i forbindelse med de enkelte tvangsindgreb, og at ingen af de uvarslede kontrolbesøg gav anledning til indsigelser.

Skattestyrelsen har endvidere oplyst, at ét af de varslede kontrolbesøg gav anledning til indsigelser. Der blev i den forbindelse klaget over tre forhold. Det første forhold vedrørte den fastsatte frist for indsendelse af korrektioner til tidligere

indberetninger på eKapital-områderne for udvekslingsaftaler og værdipapirer (FATCA/CRS). Forholdet blev for hovedpartens vedkommende imødekommet af styrelsen, som fastsatte nye korrektionsfrister for genindberetningerne. Det andet forhold vedrørte, at virksomheden ikke ønskede at genindberette korrektioner for indkomstår 2017 og 2018. Indsigelsen gav ikke styrelsen anledning til ændringer. Det tredje forhold vedrørte indberetningspligtige bankprodukter til FATCA- og CRS-aftalerne og uenighed med styrelsens fortolkning af reglerne. Den videre dialog viste, at der alligevel var enighed om fortolkningen, og at indsigelsen udsprang af en misforståelse mellem styrelsen og virksomheden.

Skattestyrelsen har oplyst, at der ikke foretages registrering af, om et tvangsindgreb har givet anledning til politianmeldelse, ligesom der ikke sker særskilt registrering af pålæg om oplysningspligt.

Skattestyrelsen har udarbejdet en opgørelse over antallet af tiltalebegæring sendt til politiet i sager, hvor frihedsstraf kan komme på tale, antallet af administrative bødeforelæg samt antallet af sager, der er afsluttet af anklagemyndigheden enten med påtaleopgivelse eller bødeforelæg.

Tiltalebegæring ^a	1.020
Administrative bødeforelæg	1.762
Afsluttet ved anklagemyndigheden	441
I alt^b	3.223

a. Samlet antal tiltalebegæring, der både indeholder bødesager, hvor sigtede ikke vil vedtage et administrativt bødeforelæg, og sager, hvor frihedsstraf kan komme på tale.

b. Tiltalebegæring, der er sendt til i 2020 og afsluttet ved anklagemyndigheden samme år, er ikke fratrukket »i alt«.

Skattestyrelsen har endelig oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedslovens regler ikke har givet styrelsen anledning til bemærkninger.

3.6.4. Spillemyndigheden har oplyst, at samtlige uvarslede kontrolbesøg blev foretaget efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives).

Spillemyndigheden har endvidere oplyst, at hverken de uvarslede eller varslede kontrolbesøg gav anledning til indsigelser.

Spillemyndigheden har oplyst, at myndigheden i 2020 foretog 27 politianmeldelser. I syv af disse sager blev der gennemført tvangsindgreb omfattet af retssikkerhedsloven, mens de 20 resterende sager vedrørte pligt til at meddele oplysninger til Spillemyndigheden i medfør af spillelovens § 47, stk. 3.

Spillemyndigheden har endelig oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven ikke har givet myndigheden anledning til bemærkninger.

3.6.5. *Toldstyrelsen* har oplyst, at alle uvarslede kontrolbesøg blev foretaget i medfør af retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1 (øjemedet med tvangsindgrebs gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives).

Toldstyrelsen har endvidere oplyst, at hverken de uvarslede eller varslede kontrolbesøg gav anledning til indsigelser.

Toldstyrelsen har oplyst, at der ikke foretages registrering af, om et tvangsindgreb har givet anledning til politianmeldelse, ligesom der ikke sker særskilt registrering af pålæg og oplysningspligter.

Toldstyrelsen har endelig oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven ikke har givet styrelsen anledning til bemærkninger.

3.6.6. *Vurderingsstyrelsen* har oplyst, at styrelsen i den valgte måned alene foretog varslede kontrolbesøg, og at kontrolbesøgene ikke gav anledning til indsigelser.

Vurderingsstyrelsen har endvidere oplyst, at der ikke er registreret politianmeldelser i relation til gennemførelse af tvangsindgreb eller i relation til sager om anvendelse af oplysningspligter.

Vurderingsstyrelsen har endelig oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedslovens regler ikke har givet styrelsen anledning til bemærkninger.

3.7. *Justitsministeriets generelle vurdering af retssikkerhedslovens anvendelse i praksis*

3.7.1. De ministerier, hvorfra Justitsministeriet har modtaget oplysninger om praktiske erfaringer med retssikkerhedsloven, foretager tilsammen et meget betydeligt antal tvangsindgreb, der er omfattet af loven. Generelt set er der ikke i de høringssvar, som Justitsministeriet har modtaget, rejst væsentlige spørgsmål i forhold til den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven. Ud af det samlede talmateriale er det kun sket i ganske få tilfælde, at virksomheder har fremsat indsigelser i forhold til varslede eller uvarslede kontrolbesøg.

Som det fremgår af pkt. 3.2-3.6 ovenfor, synes den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven ikke generelt at give anledning til problemer.

3.7.2. For så vidt angår det forholdsvis store antal uvarslede kontrolbesøg, som navnlig gennemføres inden for fødevarerområdet, kan Justitsministeriet henholde sig til det, som er anført herom i de tidligere retssikkerhedsredegørelser (jf. bl.a. redegørelse nr. R9 af 25. februar 2015, side 7). Her anføres bl.a. følgende:

»Som nærmere redegjort for [...] ovenfor kan forudgående underretning bl.a. undlades, hvis øjemedet med tvangsindgrebs gennemførelse ellers ville forspildes, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1.

Om anvendelsesområdet for denne undtagelsesbestemmelse fremgår det af lovforslagets bemærkninger og justitsministerens besvarelse af spørgsmål 10 og 11 af 9. januar 2004 fra Folketingets Retsudvalg (L 96 – bilag 24), at den ikke kun

finder anvendelse, hvis det ud fra de *konkrete* omstændigheder skønnes, at formålet med et kontrolbesøg ellers ville være forspildt. Bestemmelsen finder således også anvendelse i tilfælde, hvor det *generelt* må antages, at øjemedet med kontrollen ville blive forspildt, hvis den pågældende borger eller virksomhed var »advaret« forinden. Hermed sigtes der bl.a. til tilfælde, hvor et kontrolbesøg mv. efter sin *generelle karakter* vil gå ud på at kontrollere et »øjebliksbillede«, f.eks. hygiejnetilstanden i en restaurant eller i en fødevarer virksomhed.

Særligt med hensyn til fødevarerområdet bemærkes, at det under behandlingen af lovforslag nr. L 96 blev forudsat, at der også efter gennemførelsen af loven vil kunne foretages et stort antal uvarslede kontrolbesøg mv. Fødevarerministeriet oplyste i den forbindelse, at ca. 18 pct. af de kontrolbesøg, som Fødevarerministeriet årligt udfører, var anmeldt forinden, og at ca. 82 pct. ikke var anmeldt. Det blev tilkendegivet, at Fødevarerministeriet efter gennemførelsen af retssikkerhedsloven grundlæggende ville have samme muligheder for at udøve kontrol som hidtil, og det blev under behandlingen af lovforslaget oplyst, at der ikke kunne forventes at blive tale om nogen nævneværdig stigning i antallet af forhåndsanmeldte tilsyn. Der kan i den forbindelse også henvises til, at kontrolbesøgene på fødevarerområdet som følge af de gældende EU-regler som altovervejende hovedregel skal foretages uanmeldt. Som nævnt giver retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 3, hjemmel til at undlade forudgående underretning, hvis det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU.«

På den baggrund giver det forholdsvis store antal uvarslede kontrolbesøg ikke Justitsministeriet anledning til bemærkninger.

3.7.3. Det oplyste om antallet af politianmeldelser, der er foretaget af de adspurgte myndigheder, giver ikke Justitsministeriet anledning til bemærkninger.

3.7.4. Samlet set er det på baggrund af de foreliggende oplysninger Justitsministeriets opfattelse, at der ikke er grundlag for at antage, at retssikkerhedsloven generelt har givet anledning til problemer i den periode, som ministeriernes høringssvar angår.

4. *OVERSIGT OVER BESTEMMELSER VEDTAGET I 2021 MED HJEMMEL TIL AT GENNEMFØRE TVANGSINDGREB, DER ER OMFATTET AF RETSSIKKERHEDSLOVEN*

4.1. *Generelt*

Med udgangspunkt i princippet i grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed tilstræber Justitsministeriet i forbindelse med den lovtekniske gennemgang af lovforslag at sikre, at der ikke unødigt medtages bestemmelser, der gør det muligt for offentlige myndigheder at skaffe sig adgang til privat ejendom.

I den forbindelse kan der henvises til Justitsministeriets vejledning om lovkvalitet fra 2017, pkt. 3.2.1.4., hvor det bl.a. er anført, at det i hvert enkelt tilfælde nøje må overvejes, om det overhovedet er nødvendigt – med eller uden retskendelse – at tillægge offentlige myndigheder adgang til privat ejendom, herunder om andre og mindre indgribende kontrolforanstaltninger kan anses for tilstrækkelige. Endvidere er det anført, at hvis der er behov for en sådan adgang, bør omfanget heraf begrænses mest muligt, f.eks. ved at der alene gives adgang til forretningslokaler, mens private boliger holdes

udenfor. Endelig fremgår det af vejledningen og § 11 i Statsministeriets cirkulære nr. 159 af 16. september 1998, at der i bemærkningerne til en sådan bestemmelse bør gives en begrundelse for, hvorfor bestemmelsen er nødvendig, ligesom der bør gives en udførlig angivelse af bestemmelsens anvendelsesområde.

Justitsministeriet har anmodet samtlige ministerier om at oplyse, hvorvidt der i perioden fra den 1. januar til den 31. december 2021 er gennemført lovgivning vedrørende forvaltningens adgang til at foretage tvangsindgreb omfattet af retsikkerhedsloven. Gennemgangen i pkt. 4.2-4.5 nedenfor bygger på de oplysninger, som Justitsministeriet i forlængelse heraf har modtaget fra ministerierne. Pkt. 5 indeholder en sammenfatning.

4.2. Bestemmelser, der viderefører hidtidige, tilsvarende bestemmelser

Der er i 2021 vedtaget 15 bestemmelser, der viderefører hidtidige, tilsvarende bestemmelser.

Det drejer sig om følgende bestemmelser:

§ 233, stk. 1, 1. pkt., stk. 2-4, i lov nr. 1155 af 8. juni 2021 om *fondsmæglerselskaber og investeringsservice og -aktiviteter* viderefører indholdsmæssigt § 347, stk. 3-6, i lov om finansiel virksomhed, og indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse kan foretage tilsyns- og kontrolundersøgelser hos virksomheder omfattet af loven, samt til at Finanstilsynet kan kræve alle oplysninger, herunder regnskaber og regnskabsmateriale, udskrift af bøger, andre forretningspapirer og elektronisk lagrede data, som skønnes nødvendige for Finanstilsynets virksomhed eller til afgørelse af, om en fysisk eller juridisk person er omfattet af bestemmelserne i loven. Bestemmelserne viderefører § 347, stk. 3-6, i lov om finansiel virksomhed for så vidt angår fondsmæglerselskaber. Hensynet bag bestemmelserne er at sikre, at Finanstilsynet kan udøve sin tilsynsvirksomhed også i de særlige tilfælde, hvor eksempelvis et fondsmæglerselskab måtte nægte at give Finanstilsynet de til brug for tilsynsvirksomheden nødvendige oplysninger eller modvirker en on-site inspektion.

§ 212, stk. 1, i lov om kapitalmarkeder, jf. lovbekendtgørelse nr. 1767 af 27. november 2020 som ændret ved § 4, nr. 14, i lov nr. 2382 af 14. december 2021 om ændring af lov om finansiel virksomhed, lov om kapitalmarkeder, lov om investeringsforeninger m.v. og forskellige andre love tilføjer it-operatører af detailbetalingssystemer til listen over virksomheder, som Finanstilsynet fører tilsyn med i henhold til lov om kapitalmarkeder. Ændringen medfører, at adgangen til at foretage tilsyns- og kontrolundersøgelser på forretningsstedet uden retskendelse mod behørig legitimation bliver udvidet til også at omfatte sådanne undersøgelser hos it-operatører af detailbetalingssystemer, jf. § 215 i lov om kapitalmarkeder. Finanstilsynet kan allerede foretage tilsyns- og kontrolundersøgelser hos fælles datacentraler, hvilket bl.a. omfatter it-operatører af detailbetalingssystemer, jf. § 343 q, stk. 1 og 2, jf. § 347, stk. 3, i lov om finansiel virksomhed. Bestemmelsen udvider dermed ikke muligheden for at foretage tilsyns- og kontrolundersøgelser. Hensynet bag ændringen er at sikre, at en virksomhed, der udfører it-drift af detailbetalingssystemer skal have tilladelse som it-operatør af detailbetalingssystemer, i modsætning til fælles datacentraler, der er under tilsyn i dag, men uden krav om tilladelse.

§ 1, nr. 1, i lov nr. 2597 af 28. december 2021 om ændring af lov om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink viderefører den eksisterende § 7, stk. 1, i lov om aflivning af

og midlertidigt forbud mod hold af mink, jf. lovbekendtgørelse nr. 1211 af 7. juni 2021, idet det midlertidige forbud mod hold af mink forlænges frem til den 31. december 2022. Efter lovens § 7, stk. 1, har ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri eller andre, der efter regler udstedt i medfør af lovens § 6, stk. 5, medvirker ved varetagelsen af opgaver efter loven, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation og efter indhentet retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme, lokaliteter, transportmidler, forretningsbøger, papirer m.v., herunder elektroniske data, med henblik på varetagelse af opgaver efter denne lov eller regler fastsat i medfør heraf. Hensynet bag bestemmelsen er, at sikre efterlevelsen af loven, som har til formål at hindre udbredelse af covid-19 i mink af hensyn til folkesundheden.

§ 13 i lov nr. 285 af 27. februar 2021 om *epidemier m.v. (epidemiloven)* viderefører den dagældende epidemilovs § 5, stk. 1, nr. 1, jf. lovbekendtgørelse nr. 1444 af 1. oktober 2020, og indeholder hjemmel til, at Styrelsen for Patientsikkerhed kan påbyde enhver, der lider af en alment farlig eller samfundskritisk sygdom, eller som formodes at kunne være smittet med en sådan, at lade sig undersøge af en sundhedsperson. En person vil lide af en alment farlig eller samfundskritisk sygdom, når sygdommen er blevet diagnosticeret af en sundhedsperson. En undersøgelse kan bl.a. omfatte kliniske tests m.v. af personer, der formodes at kunne være smittet med en alment farlig eller samfundskritisk sygdom, således at der vil kunne stilles en diagnose. Undersøgelsen kan afhængig af de nærmere omstændigheder omfatte blodprøvetagning, podning, legemsbesigtigelse m.v. Det forudsættes, at undersøgelsen altid udføres med størst mulig hensyntagen til den pågældende person for at undgå unødige krænkelser og ulemper. Der kan alene træffes afgørelse om at påbyde en person at lade sig undersøge, når det er nødvendigt for at forebygge eller inddæmme udbredelse af alment farlige sygdomme eller samfundskritiske sygdomme, jf. epidemilovens § 12, stk. 1. Det er efter lovens § 12, stk. 2, en betingelse, at Styrelsen for Patientsikkerhed, forinden styrelsen træffer afgørelse om at påbyde en person at lade sig undersøge, har opfordret den pågældende til frivilligt at medvirke til foranstaltningen. Formålet med bestemmelsen er (fortsat) at sikre muligheden for hurtigt at iværksætte nødvendige tiltag for at forebygge eller bekæmpe sygdomme, der er omfattet af epidemiloven.

§ 18, stk. 1, i lov nr. 285 af 27. februar 2021 om *epidemier m.v. (epidemiloven)* viderefører den dagældende epidemilovs § 5, stk. 2, jf. lovbekendtgørelse nr. 1444 af 1. oktober 2020, og indeholder hjemmel til, at Styrelsen for Patientsikkerhed kan påbyde enhver, der lider af en alment farlig eller samfundskritisk sygdom, eller som formodes at kunne være smittet med en sådan, at lade sig behandle af en sundhedsperson. Det forudsættes, at afgørelsen bl.a. skal indeholde oplysninger om, hvornår foranstaltningen skal iværksættes, og hvor længe den skal opretholdes. Varigheden af påbuddet vil afhænge af en konkret vurdering af de omstændigheder, der begrunder påbuddet, herunder eksempelvis sygdommens karakter og risiko for smitte, jf. dog lovens § 18, stk. 2. Det forudsættes, at påbud om at iværksætte behandling som udgangspunkt alene vil finde sted, hvor en person lider af en alment farlig eller samfundskritisk sygdom. Med bestemmelsen vil der imidlertid også kunne iværksættes behandling, hvis en person formodes, at kunne være smittet med en alment farlig eller samfundskritisk sygdom. Det kunne eksempelvis været tilfældet, hvis den pågældende har tydelige objektive tegn på den konkrete sygdom, men hvor sygdommen

ikke er endelig diagnosticeret ved f.eks. klinisk test. Ved behandling forstås i denne sammenhæng en sundhedsfaglig foranstaltning og indsats, som iværksættes med henblik på at helbrede eller afhjælpe en alment farlig eller samfundskritisk sygdom hos en person, som lider af en sådan sygdom eller formodes, at kunne være smitte med en sådan. Der vil som udgangspunkt være tale om medicinsk behandling, dvs. behandling med lægemidler, men også andre behandlingsformer, som anses for egnet til at behandle den konkret smittesomme sygdom, kan finde anvendelse, herunder rensning af sår. Formålet med bestemmelsen er (fortsat) at sikre muligheden for hurtigt at iværksætte nødvendige tiltag for at forebygge eller bekæmpe sygdomme, der er omfattet af epidemi-loven.

§ 19, stk. 1, i lov nr. 285 af 27. februar 2021 om epidemier m.v. (epidemiloven) viderefører den dagældende epidemilovs § 12, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse nr. 1444 af 1. oktober 2020, og indeholder hjemmel til, at Styrelsen for Patientsikkerhed kan påbyde, at der skal iværksættes rensning af personer, der formodes forurenede med smitstof eller biologisk kampstof. Styrelsen for Patientsikkerhed kan også påbyde desinfektion af løsøre, fast ejendom, befordringsmidler m.v. Ved rensning af personer forstås som udgangspunkt et grundigt bad og tøjskifte. Ved biologisk kampstof forstås særligt fremstillede og forarbejdede bakterier, vira eller toksiner, der kan fremkalde sygdom og eventuel død. Visse kampstoffer er i stand til at sprede sig epidemisk. Biologisk kampstof kan have flere tilstandsformer, men vil oftest være et usynligt og lugtløst stof, som kan være spredt via luft, mad eller vand eller genstande. Der kan således være en formodning om smitte, hvis en person har opholdt sig på et område, hvor der er konstateret forurening med smitstof eller biologisk kampstof eller hvor der er en formodning om forurening. En person vil ligeledes formodes forurenede med biologisk kampstof, hvis den pågældende har været så tæt på kampstoffet, at den pågældende selv har set stoffet og/eller har synligt materiale på beklædningen, eller har været sammen med mennesker, som har set stoffet og/eller har haft synligt materiale på beklædningen. Formålet med bestemmelsen er (fortsat) at sikre muligheden for hurtigt at iværksætte nødvendige tiltag for at forebygge eller bekæmpe sygdomme, der er omfattet af epidemi-loven.

§ 20, stk. 1, i lov nr. 285 af 27. februar 2021 om epidemier m.v. (epidemiloven) viderefører den dagældende epidemilovs § 12, stk. 4, jf. lovbekendtgørelse nr. 1444 af 1. oktober 2020, og indeholder hjemmel til, at Styrelsen for Patientsikkerhed kan påbyde, at personer, som formodes forurenede med smitstof eller biologisk kampstof, skal lade sig teste for smitstof eller biologisk kampstof eller anvende værnemidler, beskyttelsesudstyr el.lign. for at hindre spredning af smitstof eller biologisk kampstof. Bestemmelsen medfører, at en person, som formodes smittet med smitstof eller biologisk kampstof, og som ikke frivilligt vil medvirke til eksempelvis prøvetagning med henblik på at kunne konstatere om vedkommende er kontamineret, vil kunne blive påbudt at lade sig teste for smitstof eller biologisk kampstof. Med bestemmelsen vil en person, som formodes forurenede med smitstof eller biologisk kampstof, kunne påbydes at anvende værnemidler, beskyttelsesudstyr eller lignende forhindring af smitstof eller biologisk kampstof – eventuelt indtil rensning kan finde sted. Formålet med bestemmelsen er (fortsat) at sikre muligheden for hurtigt at iværksætte nødvendige tiltag for at forebygge eller bekæmpe sygdomme, der er omfattet af epidemiloven.

§ 40, stk. 1, i lov nr. 285 af 27. februar 2021 om epidemier m.v. (epidemiloven) viderefører den daværende § 16 a, stk. 1, i lov nr. 160 af 3. februar 2021 om ændring af lov om foranstaltninger mod smittesomme sygdomme og andre overførbare sygdomme, sundhedsloven og retsplejeloven (Yderligere foranstaltninger for at forebygge og inddæmme nye virusvarianter af covid-19 og udvidet adgang til kommunale isolationsfaciliteter). Efter bestemmelsen kan sundhedsministeren efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om bl.a., at personer, der ankommer til landet fra udlandet, skal lade sig undersøge for, om de pågældende har en alment farlig eller samfundskritisk sygdom. Sundhedsministeren kan alene fastsætte regler efter 1. pkt., når det er nødvendigt for at forebygge indførsel af alment farlige eller samfundskritiske sygdomme i landet.

§ 3, nr. 53, i lov nr. 1176 af 8. juni 2021 om ændring af lov om miljøvenligt design af energirelaterede produkter, produktenergimærkningsloven, lov om radioudstyr og elektromagnetiske forhold og lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester indebærer, at Sikkerhedsstyrelsen til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse vil have adgang til alle erhvervsmæssige lokaliteter og transportmidler, hvor der kan findes apparater, faste anlæg eller radioudstyr. Bestemmelsen viderefører bestemmelsen i radioudstyrelovens § 35, stk. 1, 1. pkt.

§ 2, nr. 2 og 4, i lov nr. 2396 af 14. december 2021 om ændring af færdselsloven og lov om produkter og markedsovervågning (Markedsovervågning på færdselsområdet m.v.) indebærer, at anvendelsesområdet for lov om produkter og markedsovervågning udvides således, at loven ligeledes omfatter færdselsrelaterede produkter såsom for eksempel motorkøretøjer og sikkerhedsudstyr. Ved ændringsloven supplementeres markedsovervågningsforordningen (forordning nr. 1020/2019) for færdselsrelaterede produkter og samtidig ensartes kontrollen på færdselsområdet med en række produktområder under Erhvervsministeriet. § 11 i lov om produkter og markedsovervågning fastsætter blandt andet, at kontrolmyndigheden til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse har adgang til alle erhvervsmæssige lokaliteter og transportmidler, hvor der kan findes produkter, som er omfattet af lovens anvendelsesområde. Bestemmelsen i § 11 i lov nr. 799 af 9. juni 2020 om produkter og markedsovervågning finder på baggrund af ændringsloven anvendelse for så vidt angår færdselsrelaterede produkter. Tidligere var muligheden for brug af tvangsindgreb uden for straffetsplejen for så vidt angår færdselsrelaterede produkter fastsat i § 68 c i færdselsloven, som ophæves ved ændringsloven. Bestemmelsen videreføres i stedet i lov om produkter og markedsovervågning.

§ 24, stk. 3, i lov nr. 285 af 27. februar 2021 om epidemier m.v. (epidemiloven) indeholder hjemmel til, at justitsministeren kan fastsætte regler om, at der uden retskendelse er adgang til lokaler og andre lokaliteter med henblik på kontrol af overholdelsen af regler fastsat i medfør af lovens § 24, stk. 1, og om politiets bistand i den forbindelse. Hensynet bag bestemmelsen er at sikre overholdelse af lovens § 24, stk. 1, der giver justitsministeren bemyndigelse til efter forhandling med sundhedsministeren at fastsætte regler om forbud mod, at flere personer befinder sig på samme sted, når det er nødvendigt for at forebygge eller inddæmme udbredelse af en samfundskritisk sygdom her i landet. Det bemærkes, at bestemmelsen viderefører den tidligere epidemilovs § 6, stk. 2, med den ændring, at kompetencen til at fastsætte sådanne regler er overført fra sundhedsministeren til justitsministe-

ren. Den nye epidemiloves § 24, stk. 3, blev første gang udmøntet i bekendtgørelse nr. 480 af 21. marts 2021 om forbud mod forsamlinger i forbindelse med håndtering af covid-19 og senest i bekendtgørelse nr. 1630 af 16. juni 2021 om forbud mod store forsamlinger i forbindelse med håndtering af covid-19, der blev ophævet den 1. september 2021.

4.3. Bestemmelser, der udvider anvendelsesområdet for gældende bestemmelser

Der er i 2021 vedtaget 10 bestemmelser, der udvider anvendelsesområdet for gældende bestemmelser.

Det drejer sig om følgende bestemmelser:

§ 1, nr. 2 og 3, i lov nr. 782 af 4. maj 2021 om ændring af lov om produkter og markedsovervågning, lov om erhvervsfremme, lov om sikkerhed til søs, lov om fyrværkeri og andre pyrotekniske artikler og lov om maritim fysisk planlægning udvider anvendelsesområdet i § 2 i lov om produkter og markedsovervågning, således at metrologi-, krystalglas-, fodtøjs- og tekstilprodukter omfattes af lovens anvendelsesområde. Efter § 11 i lov om produkter og markedsovervågning har kontrolmyndigheden til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til alle erhvervmæssige lokaliteter og transportmidler, hvor der kan findes produkter, som er omfattet af lovens anvendelsesområde. Adgangen til at anvende tvangsindgreb efter lovens § 11 er derfor udvidet. På metrologiområdet var der før lovændringen hjemmel til at foretage tvangsindgreb medfør af erhvervsfremmeloven, mens der for så vidt angår krystalglas-, fodtøjs- og tekstilprodukter ikke var hjemmel hertil. Udvidelsen af anvendelsesområdet skyldes, at områderne for krystalglas-, fodtøjs- og tekstilprodukter er omfattet af markedsovervågningsforordningen, hvorefter det følger, at kontrolmyndigheden skal tillægges beføjelser til at få adgang til alle lokaler, arealer eller transportmidler, som den pågældende erhvervsdrivende anvender som led i sit erhverv, sin forretning, sit håndværk eller sit fag, for at identificere manglende overensstemmelse og indhente dokumentation.

§ 1, nr. 6 og 23, i lov nr. 2381 af 14. december 2021 om ændring af lov om administration af tilskud fra Den Europæiske Regionalfond og Den Europæiske Socialfond (administrationsloven) og lov om erhvervsfremme af 6. oktober 2021 viderefører den eksisterende hjemmel til kontrol af projekter støttet med midler fra de europæiske strukturfonde. Lovens anvendelsesområde udvides imidlertid til at gælde den nyoprettede fond »Fonden for Retfærdig Omstilling«. Hidtil har loven været gældende alene for Regionalfonden og Socialfonden (som fremadrettet hedder Socialfonden Plus). Endvidere udvides lovens anvendelsesområde til alle fonde, hvor det er forudsat, at administrationen af fondene skal gennemføres efter reglerne om delt forvaltning mellem Europa-Kommissionen og medlemsstaterne. Udvidelsen er på nuværende tidspunkt alene hypotetisk, men forventes at omfatte blandt andet den kommende Brexittilpasningsreserve (Brexit Adjustment Reserve). Hensynet bag ændringerne er at forhindre svindel med EU-støttemidler, hvorfor loven skal omfatte alle støttemidler under delt forvaltning, som forvaltes af Erhvervsministeriet. Som led i den administrative kontrol og tilsyn med de støttede projekter har erhvervsministeren i overensstemmelse med tidligere adgang til at foretage regnskabs- og kasseeftersyn i forbindelse med hvert enkelt projekt samt uden retskendelse mod behørig legitimation har adgang til at foretage eftersyn i lokaler m.m., der benyttes af de enkelte projekter, og efterse projektets registreringer, uanset om de ønskede oplysninger opbevares i papirudgave eller i elek-

tronisk form. Efter bekendtgørelse nr. 161 af 28. januar 2022 om henlæggelse af visse beføjelser til Erhvervsstyrelsen efter lov om administration af tilskud fra Den Europæiske Regionalfond, Den Europæiske Socialfond Plus og Fonden for Retfærdig Omstilling § 1, er denne kompetence delegeret til Erhvervsstyrelsen.

§ 1, nr. 26, i lov nr. 207 af 15. februar 2021 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven indebærer, at anvendelsesområdet for konkurrencelovens § 18 om kontrolundersøgelser i virksomheder udvides, således at retssikkerhedslovens § 9 (om forholdet til strafferetsplejen ved gennemførelse af tvangsindgreb) ikke finder anvendelse. Dette indebærer, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan foretage kontrolundersøgelser i virksomheder, uagtet at der med rimelig grund foreligger en mistanke om en strafbar lovovertrædelse. Endvidere er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens adgang til at foretage kontrolundersøgelser i virksomheder – ud over lokaler og transportmidler – udvidet til også at omfatte grunde, ligesom styrelsen kan gøre sig bekendt med og tage kopi af enhver oplysning, som virksomheden har adgang til. Det er således ikke som hidtil en betingelse, at oplysningerne befinder sig i virksomheden. Udvidelsen er gennemført med henblik på at implementere Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1 af 11. december 2018 om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et vel fungerende marked.

§ 1, nr. 29, og § 2, nr. 13, i lov nr. 1176 af 8. juni 2021 om ændring af lov om miljøvenligt design af energirelaterede produkter, produktenergimærkningsloven, lov om radioudstyr og elektromagnetiske forhold og lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester indebærer, at der indsættes en ny bestemmelse i henholdsvis § 10 b, stk. 1, i lov om miljøvenligt design af energirelaterede produkter (ecodesignloven), samt i § 4, stk. 1, i produktenergimærkningsloven, hvorefter kontrolmyndigheden til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse vil have adgang til alle erhvervmæssige lokaliteter og transportmidler, hvor der kan findes energirelaterede produkter med henblik på at kunne udtage energirelaterede produkter til måling og kontrol af, at disse er i overensstemmelse med krav i regler fastsat i medfør af den pågældende lov eller en gennemførelsesforanstaltning. Bestemmelserne supplerer artikel 14, stk. 4, litra d og e, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/1020 af 20. juni 2019 om markedsovervågning og produktoverensstemmelse, hvorefter kontrolmyndigheden skal tillægges beføjelser til uden forudgående varsel at foretage inspektion på stedet og fysisk kontrol af produkter samt at få adgang til alle lokaler, arealer eller transportmidler, som den erhvervsdrivende anvender som led i sit erhverv, sin forretning, sit håndværk eller sit fag, for at identificere manglende overensstemmelse og indhente dokumentation. Efter de hidtil gældende regler i codesignloven, jf. § 10, stk. 5, og produktenergimærkningsloven, jf. § 4, havde kontrolmyndighederne alene adgang til erhvervmæssige lokaler. Denne adgang udvides med bestemmelserne til at omfatte alle erhvervmæssige lokaliteter og transportmidler. Desuden er adgangen uden retskendelse til erhvervmæssige lokaliteter og transportmidler efter codesignloven ikke længere betinget af en begrundet mistanke om, at et produkt ikke er i overensstemmelse med regler i medfør af loven eller en gennemførelsesforanstaltning.

§ 3, nr. 24 og 45, i lov nr. 1176 af 8. juni 2021 om ændring af lov om miljøvenligt design af energirelaterede produkter,

produktenergimærkningsloven, lov om radioudstyr og elektromagnetiske forhold og lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, der tilpasser kontrolbeføjelser m.v. i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/1020 af 20. juni 2019 om markedsovervågning og produktoverensstemmelse og om ændring af direktiv 2004/42/EF og forordning 765/2008/EF og 305/2011/EU m.v. Bestemmelserne udvider erhvervsdrivendes oplysningspligt efter radioudstysloven til også at omfatte udbydere af distributionstjenester og fastsætter en pligt for udbydere af distributionstjenester efter begrundet anmodning fra myndighederne til at give myndigheden al information og dokumentation, der er nødvendig for at konstatere et apparats overensstemmelse med de krav, der gælder for det pågældende apparat. Ændringen har ophæng i forordningens artikel 4, stk. 3, litra b og c.

§ 6, nr. 7, i lov nr. 1185 af 8. juni 2021 om ændring af lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed, lov om tobaksvarer m.v., lov om elektroniske cigaretter m.v. og forskellige andre love udvider anvendelsesområdet for § 13 i lov om anvendelse af tvang i psykiatrien m.v. (psykiatriloven). Efter psykiatrilovens § 13 kan en person under nærmere angivne betingelser undergives tvangsbehandling for en legemlig lidelse. Med udvidelsen finder bestemmelsen tilsvarende anvendelse på personer, der anbringes i Sikringsafdelingen efter lovens § 40, stk. 1. Baggrunden for ændringen er, at § 13 ved en fejl blev tilføjet i § 40, stk. 3, 2. pkt. (der oplister de bestemmelser, der ikke finder anvendelse på personer, der anbringes i Sikringsafdelingen), i forbindelse med opsætningen af det lovforslag, der dannede grundlag for lov nr. 579 af 4. maj 2015 om ændring af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien. Det har således aldrig været hensigten, at § 13 om tvangsbehandling for en legemlig lidelse ikke skulle finde tilsvarende anvendelse på personer, der er anbragt i Sikringsafdelingen, og § 13 er af den årsag heller ikke nævnt i bemærkningerne til § 40, stk. 3, 2. pkt., jf. Folketingstidende 2014-15, A, L 137 som fremsat, side 30. Det er Sundhedsministeriets vurdering, at anvendelse af tvangsbehandling af legemlige lidelser på Sikringsafdelingen indtil ikrafttrædelsen af lov nr. 1185 den 1. juli 2021 har kunnet iværksættes i henhold til grundsætningen om nødret, jf. princippet i straffelovens § 14. Ministeriet har lagt vægt på, at tvangsbehandling efter § 13 alene kan iværksættes, hvis patienten ikke kan eller vil give et informeret samtykke til behandling, og hvis den legemlige lidelse udsætter patientens liv eller helbred for væsentlig fare. Således ville en undladelse af behandling af patienter anbragt i Sikringsafdelingen grundet manglende hjemmel i psykiatrilovens § 13 kunne have alvorlige og livstruende konsekvenser for patienten.

4.4. Hjemler, der ophæver gældende bestemmelser

Der er i 2021 vedtaget 6 bestemmelser, hvorved forvaltningsmyndigheders adgang til at foretage tvangsindgreb er blevet ophævet.

Det drejer sig om følgende bestemmelser:

§ 6, stk. 2 og 3, i lov nr. 157 af 2. februar 2021 om pligt til at sikre covid-19-test af tilrejsende arbejdskraft efter indrejse i Danmark indebærer, at Arbejdstilsynets medarbejdere uden retskendelse mod behørig legitimation til enhver tid har adgang til offentlige og private arbejdssteder, i det omfang det er påkrævet for, at Arbejdstilsynet kan varetage deres hverv i henhold til loven. Ifølge stk. 3 kan Arbejdstilsynet som led i tilsynets udøvelse uden retskendelse kræve tilgængelig dokumentation udleveret, herunder foretage fotografiske opta-

gelser og lign. Loven blev oprindeligt vedtaget med en solnedgangsklausul den 1. juli 2021, jf. § 12, der senere ved en lovændring, jf. § 2 i lov nr. 1440 af 29. juni 2021, blev forlænget til den 1. november 2021. Loven blev ophævet pr. 1. november 2021.

§ 6, stk. 1 og 2, i lov nr. 159 af 2. februar 2021 om forebyggelse af smitte med covid-19, når arbejdsgivere stiller bolig til rådighed for ansatte indebærer, at Arbejdstilsynet uden retskendelse mod behørig legitimation til enhver tid har adgang til offentlige og private arbejdssteder, i det omfang det er påkrævet for, at Arbejdstilsynet kan varetage deres hverv i henhold til loven, jf. stk. 1, samt at Arbejdstilsynet som led i tilsynets udøvelse uden retskendelse kan kræve tilgængelig dokumentation udleveret, herunder foretage fotografiske optagelser og lign, jf. stk. 2. Bestemmelserne er tilsvarende arbejdsmiljølovens § 76, stk. 3 og 5. Ifølge § 4, stk. 1, kan Arbejdstilsynet føre tilsyn med, om arbejdsgiveren har udarbejdet en plan for, hvordan der sker forebyggelse af smitte med covid-19 blandt de indkvarterede ansatte ved ophold i boligen, og om de øvrige forpligtelser efter § 3 er overholdt. Bestemmelserne er nødvendige for at sikre effektiviteten af Arbejdstilsynets tilsyn efter lovens § 4, således at Arbejdstilsynet uhindret og uden forudgående retskendelse til enhver tid kan få adgang til arbejdspladser med henblik på at føre tilsyn med, om arbejdsgivere, der har tilbudt ansatte boliger, overholder nærmere krav til smitteforebyggelse af covid-19. Loven blev oprindeligt vedtaget med en solnedgangsklausul den 1. juli 2021, jf. § 15, der senere ved en lovændring, jf. § 1 i lov nr. 1440 af 29. juni 2021, blev forlænget til den 1. november 2021. Loven blev ophævet den 1. november 2021.

§ 7, stk. 2, i lov nr. 159 af 2. februar 2021 om forebyggelse af smitte med covid-19, når arbejdsgivere stiller bolig til rådighed for ansatte indebærer, at kommunens tilsynsførende uden retskendelse mod behørig legitimation har adgang til de boliger og fællesrum, som en arbejdsgiver stiller til rådighed for sine ansatte, i det omfang det er påkrævet for, at kommunen kan føre tilsyn i henhold til stk. 1. Ifølge stk. 1 fører kommunalbestyrelsen på baggrund af Arbejdstilsynets underretning, jf. § 4, stk. 3, tilsyn med, om de boliger, som arbejdsgiveren stiller til rådighed for sine ansatte, opfylder de nærmere krav i § 2 om arbejdsgivers generelle pligter ved indkvartering af ansatte. Hensynet bag bestemmelsen er at sikre forebyggelse af smitte med covid-19, og hertil at kommunalbestyrelserne kan føre tilsyn med, at boliger, der er stillet til rådighed af en arbejdsgiver, overholder nærmere krav til smitteforebyggelse af covid-19. Loven blev oprindeligt vedtaget med en solnedgangsklausul den 1. juli 2021, jf. § 15, der senere ved en lovændring, jf. § 1 i lov nr. 1440 af 29. juni 2021, blev forlænget til den 1. november 2021. Loven blev ophævet den 1. november 2021.

§ 68, stk. 2, i lov nr. 285 af 27. februar 2021 om epidemier m.v. (epidemiloven) ophæver lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme (lovbekendtgørelse nr. 1444 af 1. oktober 2020), og derved ophæves lovens § 8. Lovens § 8, stk. 1, gav mulighed for, at sundhedsministeren for at hindre udbredelse af en alment farlig sygdom efter indstilling fra Sundhedsstyrelsen kunne påbyde, at der skulle iværksættes tvangsmæssig vaccination inden for et nærmere afgrænset område eller af en nærmere afgrænset personkreds. Lovens § 8, stk. 2, gav mulighed for, at sundhedsministeren, når det var nødvendigt for at forebygge eller inddæmme udbredelse af en alment farlig sygdom her i landet, kunne fastsætte regler om, at der skulle iværksættes tvangsmæssig vaccination af nærmere bestemte risikogrupper med henblik

på at minimere udbredelsen af øvrige sygdomme i befolkningen. Øvrige bestemmelser om foranstaltninger overfor enkeltpersoner er videreført i den nuværende epidemilov. Der henvises i den forbindelse til afsnit 4.2.

4.5. Nye hjemler, der giver offentlige myndigheder adgang til at foretage tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven

Der er i 2021 vedtaget i alt 13² bestemmelser, der giver den offentlige forvaltning en egentlig ny adgang til at foretage tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven.

Det drejer sig om følgende bestemmelser:

§ 6, stk. 2 og 3, i lov nr. 157 af 2. februar 2021 om pligt til at sikre covid-19-test af tilrejsende arbejdskraft efter indrejse i Danmark indebærer, at Arbejdstilsynets medarbejdere uden retskendelse mod behørig legitimation til enhver tid har adgang til offentlige og private arbejdssteder, i det omfang det er påkrævet for, at Arbejdstilsynet kan varetage deres hverv i henhold til loven. Ifølge stk. 3 kan Arbejdstilsynet som led i tilsynets udøvelse uden retskendelse kræve tilgængelig dokumentation udleveret, herunder foretage fotografiske optagelser og lign. Hensynet bag bestemmelserne er at sikre efterlevelse af loven, der har til formål, at arbejdsgivere sikrer, at tilrejsende arbejdskraft bliver testet for covid-19 efter indrejse i Danmark. Loven blev oprindeligt vedtaget med en solnedgangsklausul den 1. juli 2021, jf. § 12, der senere ved en lovændring, jf. § 2 i lov nr. 1440 af 29. juni 2021, blev forlænget til den 1. november 2021. Loven blev ophævet pr. 1. november 2021.

§ 6, stk. 1 og 2, i lov nr. 159 af 2. februar 2021 om forebyggelse af smitte med covid-19, når arbejdsgivere stiller bolig til rådighed for ansatte indebærer, at Arbejdstilsynet uden retskendelse mod behørig legitimation til enhver tid har adgang til offentlige og private arbejdssteder, i det omfang det er påkrævet for, at Arbejdstilsynet kan varetage deres hverv i henhold til loven, jf. stk. 1, samt at Arbejdstilsynet som led i tilsynets udøvelse uden retskendelse kan kræve tilgængelig dokumentation udleveret, herunder foretage fotografiske optagelser og lign, jf. stk. 2. Bestemmelserne er tilsvarende arbejdsmiljølovens § 76, stk. 3 og 5. Ifølge § 4, stk. 1, kan Arbejdstilsynet føre tilsyn med, om arbejdsgiveren har udarbejdet en plan for, hvordan der sker forebyggelse af smitte med covid-19 blandt de indkvarterede ansatte ved ophold i boligen, og om de øvrige forpligtelser efter § 3 er overholdt. Bestemmelserne er nødvendige for at sikre effektiviteten af Arbejdstilsynets tilsyn efter lovens § 4, således at Arbejdstilsynet uhindret og uden forudgående retskendelse til enhver tid

kan få adgang til arbejdspladser med henblik på at føre tilsyn med, om arbejdsgivere, der har tilbudt ansatte boliger, overholder nærmere krav til smitteforebyggelse af covid-19. Loven blev oprindeligt vedtaget med en solnedgangsklausul den 1. juli 2021, jf. § 15, der senere ved en lovændring, jf. § 1 i lov nr. 1440 af 29. juni 2021, blev forlænget til den 1. november 2021. Loven blev ophævet den 1. november 2021.

§ 7, stk. 2, i lov nr. 159 af 2. februar 2021 om forebyggelse af smitte med covid-19, når arbejdsgivere stiller bolig til rådighed for ansatte indebærer, at kommunens tilsynsførende uden retskendelse mod behørig legitimation har adgang til de boliger og fællesrum, som en arbejdsgiver stiller til rådighed for sine ansatte, i det omfang det er påkrævet for, at kommunen kan føre tilsyn i henhold til stk. 1. Ifølge stk. 1 fører kommunalbestyrelsen på baggrund af Arbejdstilsynets underretning, jf. § 4, stk. 3, tilsyn med, om de boliger, som arbejdsgiveren stiller til rådighed for sine ansatte, opfylder de nærmere krav i § 2 om arbejdsgivers generelle pligter ved indkvartering af ansatte. Hensynet bag bestemmelsen er at sikre forebyggelse af smitte med covid-19, og hertil at kommunalbestyrelserne kan føre tilsyn med, at boliger, der er stillet til rådighed af en arbejdsgiver, overholder nærmere krav til smitteforebyggelse af covid-19. Loven blev oprindeligt vedtaget med en solnedgangsklausul den 1. juli 2021, jf. § 15, der senere ved en lovændring, jf. § 1 i lov nr. 1440 af 29. juni 2021, blev forlænget til den 1. november 2021. Loven blev ophævet den 1. november 2021.

§ 12, stk. 1, i lov nr. 780 af 4. maj 2021 i lov om supplerende bestemmelser til forordningen om ENISA (Den Europæiske Unions Agentur for Cybersikkerhed), om cybersikkerheds-certificering af informations- og kommunikationsteknologi og om ophævelse af forordning (EU) nr. 526/2013 (forordningen om cybersikkerhed) (lov om cybersikkerheds-certificering) giver hjemmel til, at Sikkerhedsstyrelsen til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse har adgang til alle lokaler hos overensstemmelsesvurderingsorganer eller indehavere af en europæisk cybersikkerhedsattest med henblik på at føre tilsyn. Formålet med bestemmelsen er at sikre efterlevelse af loven og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 881/2019 af 17. april 2019 om ENISA (Den Europæiske Unions Agentur for Cybersikkerhed) om cybersikkerheds-certificering af informations- og kommunikationsteknologi, der har til formål at højne cybersikkerheden på det fælleseuropæiske marked i den fortsatte digitale udvikling af samfundet.

§ 4, nr. 18, i lov nr. 1163 af 8. juni 2021 om ændring af lov om en garantifond for skadeforsikringselskaber, lov om investeringsforeninger m.v., hvidvaskloven og forskellige andre love indebærer, at Finanstilsynet, eller hvor kompetencen til at udøve enkelte beføjelser ved lov er tillagt andre danske myndigheder, til brug for tilsyn med overholdelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/1503 af 7. oktober 2020 om europæiske crowdfundingtjenesteudbydere for erhvervslivet kan udøve de beføjelser, der følger af forordningens artikel 30, stk. 1 og 2, herunder til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse få adgang til lokaler og lokaliteter tilhørende crowdfundingtjenesteudbydere med henblik på indhentelse af oplysninger, herunder ved inspektioner. I medfør af artikel 30, stk. 1, i crowdfundingforordningen skal de kompetente myndigheder have de undersøgelsesbeføjelser i overensstemmelse med national ret, der fremgår af bestemmelsens litra a-c, herunder muligheden for at gennemføre kontrolbesøg og undersøgelser på stedet på andre steder end i fysiske personers private boliger og med

² I forbindelse med modtagelsen af ministeriernes høringssvar har Justitsministeriet kunnet konstatere, at en bestemmelse vedtaget i 2020, der giver offentlige myndigheder adgang til at foretage tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven, ikke blev medtaget i den tilsvarende oversigt i redegørelsen fra marts 2021. Det drejer sig om § 1, nr. 5, i lov nr. 2195 af 29. december 2020 om ændring af udlændingeloven, der trådte i kraft den 1. januar 2021. Bestemmelsen indebærer, at Styrelsen for International Rekruttering og Integration i medfør af lovens § 44 a, stk. 19, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse har adgang til virksomheder, der har en udlænding ansat med en opholds- eller arbejdstilladelse udstedt af styrelsen, med henblik på at kontrollere de oplysninger om udlændingens løn- og arbejdsforhold, som er nødvendige til bedømmelse af, om betingelserne for opholds- og arbejdstilladelsen overholdes. Formålet med hjemlen er at styrke styrelsens kontrolmuligheder og sikre, at udlændinge og virksomheder overholder de betingelser, som ligger til grund for udstedelse af opholds- og arbejdstilladelser.

henblik herpå skaffe sig adgang til lokaler for at få adgang til dokumenter og andre oplysninger i enhver form, når der er rimelig mistanke om, at dokumenter og andre oplysninger vedrørende genstanden for kontrollen eller undersøgelsen kan være relevant som bevis for en overtrædelse af crowdfundingforordningen. Hensynet bag bestemmelsen er at sikre tilsynet med overholdelsen af crowdfundingforordningen.

§ 233, stk. 1, 2. pkt., i lov nr. 1155 af 8. juni 2021 om fondsmæglerselskaber og investeringsservice og -aktiviteter indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet, i tilfælde hvor Finanstilsynet er koncentritilsynsførende, kan få adgang til forretningslokaler mod behørig legitimation uden retskendelse til blandede finansielle holdingvirksomheder, holdingselskaber med blandede aktiviteter og enhver anden virksomhed, der indgår i tilsynet med overholdelsen af koncernkapitaltesten i artikel 8 i Europa-Parlaments og Rådets forordningen (EU) 2019/2033 af 27. november 2019, forudsat forudgående underretning af andre berørte tilsynsmyndigheder. Bestemmelsen har til formål at sikre, at Finanstilsynet kan udøve sin tilsynsvirksomhed også i de særlige tilfælde, hvor eksempelvis et fondsmæglerselskab måtte nægte at give Finanstilsynet de til brug for tilsynsvirksomheden nødvendige oplysninger eller modvirker en on-site inspektion. Bestemmelsen implementerer artikel 19, litra c, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/2034 af 27. november 2019 om tilsyn med investeringsselskaber og om ændring af direktiv 2002/87/EF, 2009/65/EF, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU og 2014/65/EU.

§ 1, nr. 29, i lov nr. 207 af 15. februar 2021 om ændring af konkurrenceloven og straffeloven giver hjemmel til, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i medfør af konkurrencelovens § 18 a, såfremt der er rimelig grund til mistanke om, at oplysningerne i § 18, stk. 1, 1. pkt., der vedrører genstanden for kontrolundersøgelsen, og som måtte være relevante som bevis for en overtrædelse af § 6 eller § 11 eller EUF-traktatens artikel 101 eller 102, opbevares i andre lokaler, på andre grunde eller i andre transportmidler end dem, der er anført i § 18, stk. 1, 1. pkt., herunder private hjem tilhørende de pågældende virksomheders eller virksomhedssammenslutningers direktører, ledere og andre ansatte, kan foretage uanmeldte kontrolundersøgelser i sådanne andre lokaler m.v. Kontrolundersøgelsen kan kun foretages på baggrund af en retskendelse og kan kun ske under forudsætning af, at der ikke foreligger en rimelig grund til mistanke om, at den person der har rådighed over det private hjem, har medvirket til en overtrædelse af konkurrencereglerne. Foreligger der en sådan mistanke mod den pågældende person, er det i stedet politiet, der – under tilstedeværelse af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen – skal foretage en ransagning efter retsplejelovens regler. Hensynet bag bestemmelsen er at sikre, at beviser for en virksomheds overtrædelse af konkurrencereglerne ikke kan gemmes i f.eks. en direktørs private hjem uden, konkurrencemyndigheden har muligheden for at fremskaffe beviserne. Bestemmelsen er indført med henblik på at implementere Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1 af 11. december 2018 om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende marked.

§ 1, nr. 1, i lov nr. 131 af 30. januar 2021 om ændring af udlændingeloven indebærer, at Hjemrejsestyrelsen, hvis det er nødvendigt med henblik på at sikre en udlændings udrejse, kan pålægge en udlænding, der ikke har ret til at opholde sig her i landet, at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven. En udlænding, der ikke efterkommer Hjemrej-

sestyrelsens pålæg, kan om nødvendigt ved politiets bistand og under anvendelse af den fornødne magt fremstilles for en sundhedsperson til undersøgelse for en sygdom omfattet af epidemiloven. Den sundhedsfaglige undersøgelse vil kunne omfatte kliniske test m.v. af udlændingen, herunder blodprøveudtagning, podning og legemsbesigtigelse foretaget af en sundhedsperson. Baggrunden for bestemmelsen er, at flere lande, flyselskaber og andre transportaktører har indført krav, der indebærer, at danske myndigheder skal kunne dokumentere, at en udlænding ikke er smittet med covid-19, når udlændingen skal udrejse af Danmark. Bestemmelsen har således til formål at sikre, at udlændinge, der skal udrejse af Danmark, ikke kan umuliggøre udrejsen ved at modsætte sig undersøgelse for covid-19.

§ 1, nr. 3, i lov nr. 160 af 3. februar 2021 om ændring af lov om foranstaltninger mod smitsomme sygdomme og andre overførbare sygdomme, sundhedsloven og retsplejeloven (Yderligere foranstaltninger for at forebygge og inddæmme nye virusvarianter af covid-19 og udvidet adgang til kommunale isolationsfaciliteter) indfører en ny bestemmelse § 16 a, stk. 1, i lov om foranstaltninger mod smitsomme sygdomme og andre overførbare sygdomme. Efter bestemmelsen kan sundhedsministeren efter forhandling med vedkommende minister fastsætte regler om bl.a., at personer, der indrejser i landet, skal lade sig undersøge for, om de har en alment farlig sygdom. Sundhedsministeren kan alene fastsætte reglerne, når det er nødvendigt for at forebygge indførsel af alment farlige sygdomme i landet. Bestemmelsen blev ikke udmøntet, og den blev ophævet den 15. april 2021, da den nugældende epidemilov (lov nr. 285 af 27. februar 2021 om epidemier m.v.) trådte i kraft. Bestemmelsen er videreført i den nuværende epidemilov § 40, stk. 1.

§ 1, nr. 2, i lov nr. 125 af 30. januar 2021 om ændring af lov om våben og eksplosivstoffer m.v. giver hjemmel til, at Sikkerhedsstyrelsen efter våbenlovens § 1 b, stk. 1 og 2, til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse kan få adgang til erhvervsmæssige lokaler og transportmidler til brug for styrelsens udførelse af sine opgaver som national inspektionsmyndighed i henhold til § 1, stk. 8, samt at Sikkerhedsstyrelsen kan kræve alle oplysninger, som skønnes nødvendige, herunder handelsdokumenter, kunderegistre, varefortegnelser m.v., og registrere oplysninger, som er indsamlet, til brug for styrelsens varetægelse af sin opgave som national inspektionsmyndighed. Sikkerhedsstyrelsens kontrolbesøg har til formål at kontrollere overholdelsen af artikel 5-9 i Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) 2019/1148 af 20. juni 2019 om markedsføring og anvendelse af udgangsstoffer til eksplosivstoffer, om ændring af forordning (EF) nr. 1907/2006 og om ophævelse af forordning (EU) nr. 98/2013, og hensynet bag bestemmelserne er at sikre, at styrelsen kan foretage effektive og fyldestgørende tilsyn med om reglerne overholdes. Forordningen blev indført med det formål at harmonisere regler for tilgængeliggørelse, indførsel, besiddelse og anvendelse af stoffer eller blandinger, der kan misbruges til ulovlig fremstilling af eksplosivstoffer, og at begrænse almindelige borgeres adgang til disse stoffer eller blandinger.

5. SAMMENFATNING

Samlet set er det på baggrund af de foreliggende oplysninger Justitsministeriets opfattelse, at der ikke er grundlag for at antage, at anvendelsen af rets-sikkerhedsloven generelt har givet anledning til væsentlige problemer i praksis i 2020,

hverken i forhold til de virksomheder m.v., hvor der udføres kontrolbesøg, eller i forhold til myndighedernes tilrettelæggelse og udførelse af kontrolbesøg m.v.

I 2021 er der vedtaget i alt 38 bestemmelser vedrørende forvaltningens adgang til at gennemføre tvangsindgreb omfattet af retssikkerhedsloven. 13 bestemmelser giver forvaltningen en egentlig ny adgang til at gennemføre tvangsindgreb, 10 af bestemmelserne har haft til formål at udvide anvendelsesområdet for allerede gældende bestemmelser om adgang til tvangsindgreb, mens 15 bestemmelser i det væsentlige har karakter af en videreførelse af en tidligere bestemmelse. Der er i 2021 vedtaget 6 bestemmelser, hvorved forvaltningsmyndigheders adgang til at foretage tvangsindgreb er blevet ophævet. Det bemærkes, at optællingen af nye bestemmelser – i lighed med tidligere år – er baseret på en manuel gennemgang af ministeriernes bidrag, som samtidig indeholder et element af skøn over karakteren af de nye bestemmelser.

Antallet af nye bestemmelser i 2021 (38) er således højere end, hvad der fremgår af redegørelsen for 2020 (24). Dette skyldes navnlig, at den daværende epidemilov er ophævet,

og at en række af lovens bestemmelser om foranstaltninger overfor enkeltpersoner er videreført i 6 nye bestemmelser i den nuværende epidemilov. Justitsministeriet har samtidig noteret, at 5 af de i alt 13 nye bestemmelser, der giver forvaltningen en egentlig ny adgang til at foretage tvangsindgreb, er ophævet samme år. Justitsministeriet har på den baggrund ingen bemærkninger til antallet af nye bestemmelser i øvrigt.

Justitsministeriet vil fortsat med udgangspunkt i princippet i grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed i forbindelse med den lovtekniske gennemgang af ministeriers lovforslag tilstræbe, at der ikke unødigt medtages bestemmelser, der gør det muligt for offentlige myndigheder at skaffe sig adgang til privat ejendom.

Hermed slutter redegørelsen.
